

KOMORLAR'DA 2024 SEÇİMLERİ: KIRILGAN DEMOKRASİ VE DEVAM EDEN ZORLUKLAR

DR. KAAN DEVECİOĞLU

Uzman ORSAM

“

14 Ocak seçimlerinin ardından başkent Moroni'de şiddetli protestolar patlak verdi. Göstericiler eski bir bakanın evini yağmalayıp yaktılar, mevcut bakanın da arabasını ateşe verdiler, ulusal gıda mağazasını yağmaladılar ve yolları kapattılar.

”

2024 yılında, Afrika'nın seçim takvimi yoğun; 22 ülke cumhurbaşkanlığı veya parlamento seçimleri gerçekleştirmektedir. Bunlar arasında Komorlar da söz konusudur. Burada 14 Ocak 2024'te yapılan cumhurbaşkanlığı seçimleri önemli tartışmalara ve olaylara damga vurdu. Mevcut Cumhurbaşkanı Azali Assoumani, oyların %62.97'sini alarak yeniden seçildi. Ancak bu seçimler çeşitli sorunlar ve şüphelerin gölgesinde kaldı ve özellikle protesto gösterilerinin şiddetle bastırılması dikkat çekti. Komorlar; Grande Comore, Anjouan ve Mohéli ol-

mak üzere üç adadan oluşmaktadır. Ancak bağımsızlık yerine Fransa ile ilişkilerini sürdürmeyi tercih eden ve 2011'de tam bir Fransız eyaleti hâline gelen dördüncü bir ada olan Mayotte mevcuttur. Mayotte, Fransa'daki gibi sağlık, eğitim ve sosyal refah hizmetlerinden faydalanırken komşuları arasında Birleşmiş Milletler (BM) İnsani Gelişim Endeksi'nde 185 ülke arasında 153. sırada yer almaktadır. Bu eşitsizlik, insanların Mayotte'ye ulaşmak için dökülen teknelerle tehlikeli yolculuklar yaparak hayatlarını riske atmalarına neden olan bir göç krizine yol açtı.

Komorlar 1975'te Fransa'dan bağımsızlığını kazandığından bu yana 20'den fazla darbe veya darbe girişimi yaşadı. Son askeri darbe 2008'de gerçekleşti. Darbe sonrası, cumhurbaşkanlığının üç adadan bireyler arasında dönüşümlü olarak değiştiği bir politik sistem benimsendi. Ancak 2016'da seçilen Cumhurbaşkanı Azali Assoumani, Temmuz 2018'de yapılan bir anayasa referandumu ile bu dönüşümü ortadan kaldıran ve cumhurbaşkanlığı süresini on yıla uzatan yeni bir sistem önerdi. %63 katılım ve %92 "evet" oyu ile sonuçlanan bu referandum, muhalefet grupları tarafından dü-

zenli olarak protesto edilerek bir tartışma alanı hâline geldi. Ayrıca referandum Anayasa Mahkemesi tarafından yasa dışı ilan edilerek siyasi gerilimleri ve ülkedeki huzursuzluğu tırmandırdı.

SÜREGELEN SEÇİM KRİZİ

14 Ocak seçimlerinin ardından başkent Moroni'de şiddetli protestolar patlak verdi. Göstericiler eski bir bakanın evini yağmalayıp yaktılar, mevcut bakanın da arabasını ateşe verdiler, ulusal gıda mağazasını yağmaladılar ve yolları kapattılar. Polis protestoculara göz yaşartıcı gaz ve tutuklamalarla yanıt verdi. Bu şiddet olaylarının ardından 18 Ocak'ta sokağa çıkma yasağı ilan edildi, protestolar en az bir ölüm ve 25'ten fazla yaralanma ile sonuçlandı. İnternet erişimi de ciddi şekilde kısıtlandı. Önceki seçimlerde gözlemlendiği gibi bu seçimlerde de siyasi baskılar ve demokratik alanın daralması konusundaki endişeler dikkat çekmiştir. Seçim sürecinde bazı muhalefet liderleri, seçim komisyonunun iktidardaki partiyi kayırdığını iddia ederek boykot çağrısı yaptı. Sandıkların erken

kapanması ve oy değiştirme gibi usulsüzlük iddiaları ortaya atıldı ancak Assoumani'nin kampanya direktörü tarafından bu iddiaların tamamı reddedildi.

Muhalefet adayı Mouigni Baraka Said Soilihi, seçimin usulsüzlüklerle dolu olduğunu ve esasen mevcut olmadığını iddia ederek sonuçlara itiraz etti. Muhalefet, Assoumani'nin zaferine karşı protesto amacıyla cuma namazından sonra yolları kapatma çağrısı yaptı ancak bu çağrı beklenen ilgiyi görmedi. Eski içişleri bakanı ve Turuncu muhalefet partisinin adayı Daoudou Abdallah Mohamed, seçim komisyonunun uydurma sonuçlar yayınladığını iddia ederek seçimlerin iptalini ve yeniden seçim yapılmasını talep etti. 14 Ocak'taki seçimlerin ardından başkent Moroni'de yaşanan şiddetli protestolar, Komorlar'da siyasi gerilimin yüksek seviyelere ulaştığının açık bir göstergesi oldu. Eski ve mevcut bakanların, ulusal gıda mağazalarının hedef alınması ve internet erişiminin kısıtlanması gibi olaylar, halkın siyasi süreçlere olan güvensizliğini ve öfkesini

“

Komorlar, Hint Okyanusu'nda yer alan bir ada ülkesi olarak coğrafi izolasyonun getirdiği zorluklarla yüzleşmektedir. Vasıfsız iş gücü, zayıf altyapı ve yükselen işsizlik oranları, bu ülkenin ekonomik kalkınmasını önemli ölçüde engelleyen faktörler arasında yer almaktadır.

”

yansıttı. Muhalefet liderlerinin seçim sürecine yönelik eleştirileri ve usulsüzlük iddiaları, demokratik değerlerin ve şeffaflığın önemini altını çizdi. Assoumani yönetimi ve muhalefet arasındaki derin uçurum, ülkede istikrarlı ve adil bir siyasi atmosferin sağlanması için diyalog ve uzlaşımın ne denli hayati olduğunu göstermektedir.

EKONOMİK ZORLUKLAR

Komorlar, Hint Okyanusu'nda yer alan bir ada ülkesi olarak coğrafi izolasyonun getirdiği zorluklarla yüzleşmektedir. Vasıfsız iş gücü, zayıf altyapı ve yükselen işsizlik oranları, bu ülkenin ekonomik kalkınmasını önemli ölçüde engelleyen faktörler arasında yer almaktadır. Bu kronik sorunlar Komorlar'ın uluslararası arenada rekabet edebilirliğini ve ekonomik büyüme potansiyelini sınırlamaktadır. Bu durum da yeni hükümetin temel zorluklarından olacaktır. Devletin, stratejik sektörlerdeki şirketleri özelleştirme konusunda gösterdiği isteksizlik, uluslararası yardım ve yatırım kuruluşları-

nın potansiyel desteklerini de zorlaştırmaktadır. Özelleştirme, genellikle ekonomik reformların ve piyasa etkinliğinin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu nedenle, hükûmetin bu konudaki çekingen tutumu, Komorlar'ın finansal kaynaklara erişimini ve ekonomik kalkınma projelerini hayata geçirme kapasitesini olumsuz etkilemektedir.

Mayotte ile ilişkili devam eden göç krizi; Komorlar için özel bir zorluk teşkil etmektedir. Fransa'ya bağlı bir bölge olan Mayotte'nin, Komorlar'dan daha iyi yaşam koşullarına sahip olması, düzensiz göçü teşvik etmektedir. Bu durum; Komorlar hükûmetinin, Mayotte'ye yönelik göç akışını kontrol altına alma ve yönetme yeteneğini zorlaştırmakta aynı zamanda sosyal ve ekonomik gerilimleri artırmaktadır. Komorlar'ın ekonomisi, bu zorluklarla mücadele ederken yeni hükûmetin bu sorunlara etkili çözümler bulması gerekmektedir. İşsizliğin azaltılması, eğitim ve beceri geliştirme programlarının güçlendirilmesi, altyapı yatırımlarının artırılması ve özelleştirme gibi ekonomik reformların teşvik edilmesi, ülkenin kalkınma yolunda önemli adımlar olacaktır. Uluslararası iş birliği ve destek, Komorlar'ın ekonomik ve sosyal zorlukların üstesinden gelmesinde kritik bir role sahip olacaktır. Bu zorlukları aşmak Komorlar'ın sürdürülebilir kalkınma yolunda ilerlemesini ve halkının refahını artırmasını sağlayacak temel gereksinimdir.

BEKLENTİLER

Komorlar'daki siyasi durum hem ulusal hem de uluslararası düzeyde endişeleri artırarak ülkenin demokratik geleceği konusunda şüpheler uyandırmıştır. 2024 cumhurbaşkanlığı seçimleri sürecinde ve takip eden günlerdeki olaylar, Komorlar'da demokratik süreçlerin kırılabilirliğini ve devam eden siyasi istikrarsızlığı yansıtmaktadır. Anayasal değişikliklerle güçlenen Assoumani'nin pozisyonu ve muhalefetin direnci, yoğun siyasi çekişmeye ve zayıf demokratik kurumlara işaret etmektedir. 1975'ten bu yana darbeler ve darbe girişimlerinin yaşandığı bu ülke, siyasi istikrar ve sürdürülebilir kalkınma elde etmede önemli zorluklara sahip bir profil çizmektedir.

Sonuç olarak Komorlar'daki 2024 cumhurbaşkanlığı seçimleri, bu

ada devletinin karşı karşıya olduğu süregelen politik ve ekonomik zorlukları güdeme getirmektedir. Cumhurbaşkanı Azali Assoumani'nin seçim hileleri iddiaları ve protestoların bastırılması arasında tartışmalı bir şekilde yeniden seçilmesi dikkat çekmektedir. Bu durum yüksek işsizlik ve kötü altyapı gibi ekonomik sıkıntıların da tetiklediği Mayotte bağlamında yaşanan göç krizine de işaret etmektedir. Demokratik kurumları güçlendirmek, ekonomik kalkınmayı teşvik etmek ve göç sorunlarını ele almak için uluslararası toplumun Komorlara katkısı hayati önem taşımaktadır. İlerleyen dönemde, Komorların zorlu bir süreç geçireceği kuvvetle muhtemel olsa da halkın direnci ve uluslararası destekle, ülkenin istikrar, demokrasi ve refah yolunda ilerleme fırsatı bulunmaktadır. ■